

แบบสอบถามคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ EQ-5D-5L

จันทนา พัฒนาเภสัช

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ผู้อ่านทราบประเภทของแบบสอบถามคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ
- เพื่อให้ผู้อ่านรู้จักส่วนประกอบของแบบสอบถาม EQ-5D
- เพื่อให้ผู้อ่านสามารถคำนวณคะแนนระดับของแบบสอบถาม EQ-5D-5L ได้

บทนำ

แบบสอบถามคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพมีหลายชนิด ซึ่งมีความแตกต่างกันในหลายด้าน เช่น แนวคิดในการออกแบบ วัตถุประสงค์การใช้งาน (จำเพาะสำหรับโรคใดโรคหนึ่ง หรือใช้ได้กับทุกสภาวะสุขภาพ) จำนวนข้อคำถาม การรายงานคะแนน ฯลฯ จึงควรเลือกให้เหมาะสมกับการใช้งาน เช่น การติดตามอาการผู้ป่วยในโรงพยาบาล ทำวิจัยทางคลินิก การวางแผนด้านนโยบาย ฯลฯ บทความนี้นำเสนอแบบสอบถามคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ EQ-5D-5L ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบทั่วไป ซึ่งไม่จำเพาะสำหรับโรคใดโรคหนึ่ง โดยแบบสอบถามนี้มีลักษณะเปลี่ยนภาษาไทย และสามารถใช้งานได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดโดยเจ้าของลิขสิทธิ์

คุณภาพชีวิต และคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ^{1,2}

องค์กรอนามัยโลกได้ให้คำนิยามของ “สุขภาพ” ว่าไม่ใช่แต่เพียงการปราศจากโรค แต่หมายถึงการมีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของ “คุณภาพชีวิต (quality of life)” ว่าเป็นการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อสภาวะของชีวิตตนเอง ภายใต้บริบททางวัฒนธรรมและระบบคุณค่าในที่ซึ่งคนนั้นอาศัยอยู่ และมีความสัมพันธ์กับเป้าหมาย ความหวัง มาตรฐาน และความห่วงใยของพวกรเขา (... the individuals' perception of their position in life within the context of the culture and value systems in which they live, and in relation to their goals, expectations, standards, and concerns) จากนิยามข้างต้น คุณภาพชีวิตจึงเป็นผลจากหลายปัจจัย เช่น สุขภาพ ครอบครัว การศึกษา ฐานะการเงิน สิ่งแวดล้อม ฯลฯ โดยภาวะสุขภาพเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพชีวิตทั้งหมด

คุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ (health-related quality of life, HRQoL) มีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่สามารถตรวจสอบได้จากผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการมีชีวิตต่อ (survival) การประเมินคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการบ่งบอกถึงสภาวะสุขภาพ หรือผลกระทบของโรคจากมุมมองของตัวผู้ป่วยเอง นอกจากนี้จากการรักษาหรือผลตรวจทางห้องปฏิบัติการซึ่งเป็นผลลัพธ์ทางสุขภาพในมุมมองของแพทย์ คุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพยังสอดคล้องกับแนวคิดการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม (holistic care) หรือการสาธารณสุขที่ให้ความสำคัญกับหัวใจของความเป็นมนุษย์ (humanized health care) ซึ่งให้ความสำคัญกับความรู้สึกของ

ชื่อเรื่อง : แบบสอบถามคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ EQ-5D-5L รหัส : 3002-1-000-005-12-2560 จำนวนหน่วยกิต : 2 หน่วยกิต

ผู้เขียน : จันทนา พัฒนาเภสัช อีเมล : juntana.p@dmsc.mail.go.th สถานที่ทำงาน : กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จำนวนหน้า 9 หน้า วันที่รับรอง : 28 ธันวาคม 2560 วันที่หมดอายุ : 27 ธันวาคม 2561

ผู้ป่วย โดยจะพิจารณาถึงสิ่งต่างๆ ทั้งหมดที่มีความสัมพันธ์ และมีความสำคัญกับชีวิตของตัวผู้ป่วย ไม่ใช่เพียงมองแค่ตัวโรค (disease)

เครื่องมือประเมินคุณภาพชีวิต^{3,4}

เครื่องมือสำหรับประเมินคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท หากพิจารณาตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

1) เครื่องมือประเมินคุณภาพชีวิตแบบทั่วไป (**generic instrument**) เป็นแบบประเมินที่ใช้ได้โดยไม่จำกัดโรคที่เป็น เช่น short form health survey (SF-36), WHOQOL, EQ-5D ฯลฯ ข้อดีของเครื่องมือชนิดนี้คือสามารถประเมินสุขภาพได้หลายมิติด้วยเครื่องมือชนิดเดียว และสามารถใช้เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตระหว่างผู้ป่วยโรคต่างๆ ได้ ข้อเสียคืออาจไม่มีความไวหรือตอบสนองที่ดีพอต่อการเปลี่ยนแปลงของโรค เครื่องมือชนิดนี้จึงเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในเชิงนโยบาย การติดตามคุณภาพชีวิตที่ไม่ต้องการรายละเอียดมากนัก หรือต้องการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตระหว่างโรคต่างๆ

2) เครื่องมือประเมินคุณภาพชีวิตแบบเฉพาะ (**specific instrument**) เครื่องมือชนิดนี้ จะไวต่อการเปลี่ยนแปลงของโรคหรือปัญหาสุขภาพ แต่อาจไม่ครอบคลุมมิติด้านอื่นๆ ของชีวิตที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโรค คะแนนที่ได้สามารถใช้เปรียบเทียบกันได้ก็ต่อเมื่อเป็นคะแนนจากแบบสอบถามชนิดเดียวกันเท่านั้น ตัวอย่างเครื่องมือประเมินคุณภาพชีวิตแบบเฉพาะ เช่น Diabetes Quality of Life (DQOL), the European Organization for Research and Treatment of Cancer Quality of Life Questionnaire-C30 (EORTC QLQ-C30)

หากแบ่งประเภทของเครื่องมือประเมินคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ตามลักษณะของการรายงานคะแนน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) **Profile scores** เป็นการสรุปคะแนนตามมิติ (domain) ของเครื่องมือวัด แต่ไม่มีคะแนนรวมของทุกมิติที่เป็นตัวเลขเดียว เช่น SF-36 ซึ่งแบ่งเป็น 8 มิติ รายงานคะแนน 8 มิติและคะแนนสรุป 2 ด้าน คือคะแนนด้านกายภาพ และคะแนนด้านจิตใจ

2) **Index scores** เป็นการสรุปคะแนนจากแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถามหลายมิติ (multi-attribute instrument) ให้เป็นตัวเลขเดียวยะห่วง 0 – 1 (0 = เสียชีวิต, 1 = ภาวะสุขภาพที่สมบูรณ์) โดยตัวเลขนี้มีชื่อเรียกเฉพาะว่า “อรรถประโยชน์” (utility) ซึ่งมีความหมายสมที่จะนำไปใช้ในการประเมินความคุ้มค่าทางการแพทย์ (health technology assessment)

แบบสอบถาม EQ-5D⁵

ในปี ค.ศ. 1987 กลุ่มนักวิจัยจากหลากหลายสาขา เช่น เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข แพทยศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา สาธารณสุข รัฐบาล มหาวิทยาลัย จาก 4 ประเทศ ได้แก่ พินแลนด์ เนเธอร์แลนด์ สวีเดน และอังกฤษ ได้มาร่วมตัวกันภายใต้ชื่อ “EuroQoL Group” โดยมีแนวคิดร่วมกันในเรื่อง “การวัดคุณค่าของสุขภาพ” (measuring the value of health) และได้พัฒนาแบบสอบถามคุณภาพชีวิต EQ-5D

ฉบับภาษาอังกฤษขึ้นมา โดย EQ ย่อมาจาก EuroQol group และ 5D ย่อมาจาก 5 dimensions เนื่องจากแบบสอบถามประกอบด้วย 5 มิติหรือ 5 ข้อคำถาม

EQ-5D เป็นเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพแบบทั่วไป ได้รับการออกแบบเพื่อให้ผู้ตอบสามารถตอบด้วยตนเอง โดยใช้เวลาเพียงไม่กี่นาที ช่องทางการสอบถามมีหลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (face-to-face interview) การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ การสอบถามด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (เช่น tablet, smartphone, desktop computer/laptop) แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1) คำถามด้านสุขภาพ 5 คำถามหรือ 5 มิติ ได้แก่

- การเคลื่อนไหว (mobility)
- การดูแลตนเอง (self-care) เช่น อาบน้ำหรือใส่เสื้อผ้าด้วยตนเอง
- กิจกรรมที่ทำเป็นประจำ (usual activities) เช่น ทำงาน เรียนหนังสือ ทำงานบ้าน กิจกรรมในครอบครัว หรือกิจกรรมยามว่าง
- อาการเจ็บปวด/อาการไม่สบายตัว (pain/discomfort)
- ความวิตกกังวล/ความซึมเศร้า (anxiety/depression)

คำตอบที่ได้ในส่วนนี้จะนำไปคำนวณ index scores หรือค่าอรรถประโยชน์

2) แบบประเมินสภาวะสุขภาพทางตรง visual analog scale (VAS) สำหรับให้ผู้ตอบให้คะแนนสุขภาพตนเอง โดย VAS มีลักษณะเป็นเส้นคล้ายไม้บรรทัด มีตัวเลขกำกับตั้งแต่ 0 ถึง 100 โดย 0 หมายถึงสุขภาพที่แย่ที่สุด 100 หมายถึงสุขภาพที่ดีที่สุด

ปัจจุบัน แบบสอบถาม EQ-5D มี 3 เวอร์ชัน (ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยทั้งหมดแล้ว) ได้แก่

1) **EQ-5D-3L** เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ใหญ่ อายุ 16 ปีขึ้นไป ประกอบด้วย 5 ข้อคำถาม ดังกล่าวข้างต้น แต่ละข้อคำถามมีตัวเลือก 3 ระดับ ได้แก่ ไม่มีปัญหา มีปัญหาปานกลาง และมีปัญหารุนแรง โดย EQ-5D-3L เป็นแบบสอบถามเวอร์ชันแรกที่ได้พัฒนาตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 โดยในปัจจุบัน ได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ ทั่วโลก และใช้กันอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ได้ เมื่อใช้งานไประยะหนึ่ง มีงานวิจัยหลายฉบับได้รายงานข้อจำกัดของ EQ-5D-3L เช่น มีความไวต่อ ไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในกลุ่มคนที่มีสุขภาพค่อนข้างดีได้

2) **EQ-5D-5L** ได้รับการพัฒนาในปี ค.ศ.2005 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ใหญ่ อายุ 16 ปีขึ้นไป ประกอบด้วย 5 ข้อคำถามซึ่งเดียวกับ EQ-5D-3L แต่ละข้อคำถามมีตัวเลือก 5 ระดับ ได้แก่ ไม่มีปัญหา มีปัญหาเล็กน้อย มีปัญหาปานกลาง มีปัญหามาก มีปัญหามากที่สุดหรือไม่สามารถทำกิจกรรมนั้นได้ งานวิจัยหลายฉบับรายงานว่า EQ-5D-5L มีความไวมากขึ้นเมื่อเทียบกับ EQ-5D-3L

3) **EQ-5D-Y** เป็นแบบสอบถามสำหรับเด็กอายุ 8-11 ปี ได้รับการพัฒนาในปี ค.ศ.2006 ประกอบด้วย 5 ข้อคำถาม และ 3 ตัวเลือก เช่นเดียวกับ EQ-5D-3L แต่ได้ปรับลักษณะถ้อยคำให้เหมาะสมและเป็นที่เข้าใจสำหรับเด็กมากขึ้น

กรณีเด็กอายุ 12-15 ปี EuroQol group แนะนำให้ใช้ EQ-5D-Y อย่างไรก็ได้ เด็กกลุ่มนี้สามารถใช้แบบสอบถามเวอร์ชันผู้ใหญ่ได้โดยให้ผู้ปกครองเป็นผู้ตอบคำถามแทน

แบบสอบถาม EQ-5D-5L ฉบับภาษาไทย⁷

EQ-5D-5L ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยในปี ค.ศ.2012 (พ.ศ.2555) มีขั้นตอนดำเนินการตามมาตรฐานสากล^{8,9} ดังนี้

1. Concept Elaboration

หน่วยงานผู้แปลประสานงานกับ EuroQol group เพื่อทำความเข้าใจในหลักการของ EQ-5D รวมถึงความหมายของแต่ละข้อคำถาม และกระบวนการแปลและทดสอบเพื่อให้คงความหมายของต้นฉบับ

2. Forward Translation

เป็นการแปลแบบสอบถามจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย กระบวนการแปลจะใช้ผู้แปลคนไทย 2 คนที่เป็นอิสระต่อกัน โดยผู้แปลทั้งสองท่านนี้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ EuroQol group กำหนด เช่น คุณวุฒิ ประสบการณ์การแปลบทความด้านการแพทย์ และมีความเชี่ยวชาญด้านการใช้ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังมีความเข้าใจหลักการและความหมายของข้อคำถาม EQ-5D

3. Forward Translation Reconciliation

หน่วยงานผู้แปลสรุปผลการแปล และส่งให้ผู้ตรวจสอบคนไทยพิจารณาทั้งในด้านหลักการ การสื่อความหมาย ความหมายสม และความสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย

4. Instrument Developer Review

EuroQol group ทบทวนผลการแปล เพื่อให้มั่นใจว่าแบบสอบถามที่แปลเป็นภาษาไทยยังคงมีหลักการและการสื่อความหมายเช่นเดียวกับต้นฉบับ หากมีข้อสงสัย จะสอบถามไปยังผู้ตรวจสอบคนไทยเพื่อหาข้อสรุป

5. Back Translation

ผู้แปลชาวต่างชาติ 2 คนที่เป็นอิสระต่อกัน ทำการแปลแบบสอบถามจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้แปลทั้งสองท่านนี้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ EuroQol group กำหนด เช่น คุณวุฒิ มีความเชี่ยวชาญทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย ฯลฯ

6. Back Translation Review

หน่วยงานผู้แปลสรุปผลการแปล หากพบคำศัพท์ที่เมื่อแปลกลับมาแล้วมีความแตกต่างจากต้นฉบับจะประสานงานไปยังผู้ตรวจสอบคนไทยเพื่อหาข้อสรุป

7. Instrument Developer Review

EuroQol group ทบทวนผลการแปล เพื่อให้มั่นใจว่าแบบสอบถามที่แปลแล้ว ยังคงมีหลักการและการสื่อความหมายเช่นเดียวกับต้นฉบับ หากมีข้อสงสัย จะสอบถามไปยังผู้ตรวจสอบคนไทยเพื่อหาข้อสรุป

8. Pilot-Testing

ขั้นตอนนี้เป็นการทดสอบภาคสนาม โดยผู้ตรวจสอบคนไทยนำแบบสอบถามฉบับภาษาไทยไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างคนไทย ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่มีสุขภาพดีและผู้ป่วย การสัมภาษณ์เป็นแบบตัวต่อตัว กลุ่มตัวอย่างจะตอบแบบสอบถาม และให้ข้อคิดเห็นต่อแบบสอบถาม ทั้งในด้านการใช้ถ้อยคำ

รูปแบบของแบบสอบถาม วิธีการทำเครื่องหมายในช่องสี่เหลี่ยม ความยากง่ายของแบบสอบถาม ความเข้าใจคำศัพท์ ฯลฯ จากนั้น ผู้ตรวจสอบคุณไทยสรุปผลและทำรายงานส่งกลับไปที่หน่วยงานผู้แปล

9. Pilot-Testing Review

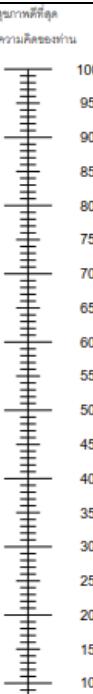
ผู้จัดการโครงการของหน่วยงานผู้แปลสรุปผลการทดสอบ หากมีข้อสงสัย โดยเฉพาะในด้านการใช้ถ้อยคำและการสื่อความหมาย จะประสานงานไปยังผู้ตรวจสอบคนไทยเพื่อหาข้อสรุป

10. Instrument Developer Review

EuroQol group ทบทวนผลการทดสอบภาคสนาม เพื่อให้มีนิจวัตแบบสอบถามที่เปลี่ยนไปยังคงมีหลักการและการสื่อความหมายเช่นเดียวกับดัชนีบัน หากมีข้อสงสัย จะสอบถามไปยังผู้ตรวจสอบ คนไทยเพื่อหาข้อสรุป

11. Proofreading

สรุปแล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับภาษาไทยให้มีรูปแบบเช่นเดียวกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ ส่งให้ผู้ตรวจสอบคนไทยและนักแปลทำการตรวจทาน ซึ่งนักแปลในขั้นตอนนี้ยังไม่เคยร่วมกระบวนการแปลข้างต้นมาก่อน

<p>ในเพื่อนร่วมชั้น ครุภานภกค์เรื่องมาด ✓ ลงในช่องที่เป็นตัวอักษร เผื่อเข้าใจง่าย些 ที่ครุภกค์บุราพของหกคนในวันนี้มากที่สุด</p> <p>การเคลื่อนไหว</p> <p>ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาในการเดิน ☐</p> <p>ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาในการเดินเล็กน้อย ☐</p> <p>ข้าพเจ้ามีปัญหาในการเดินปานกลาง ☐</p> <p>ข้าพเจ้ามีปัญหาในการเดินอย่างมาก ☐</p> <p>ข้าพเจ้าเดินไม่ได้ ☐</p> <p>การดูแลตนเอง</p> <p>ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาในการอาบน้ำ หรือใช้เวลาในการอาบน้ำ ☐</p> <p>ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาในการอาบน้ำเล็กน้อย ☐</p> <p>ข้าพเจ้ามีปัญหาในการอาบน้ำ หรือใช้เวลาในการอาบน้ำปานกลาง ☐</p> <p>ข้าพเจ้ามีปัญหาในการอาบน้ำ หรือใช้เวลาในการอาบน้ำอย่างมาก ☐</p> <p>ข้าพเจ้าอาบน้ำ หรือใช้เวลาในการอาบน้ำและไม่ได้ ☐</p> <p>หากครุภกค์ที่ทำให้มีปัญหา (เช่น ก้าวเท้า ลืมเห็นหน้าจอ ท้องนานเป็นวัน ภัยกรรมในครอบครัว หรือภัยกรรมภายนอก)</p> <p>ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาในการทำภารกิจครุภกค์ที่ทำกับบ้านประจำ ☐</p> <p>ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาในการทำภารกิจครุภกค์ที่ทำกับบ้านประจำเล็กน้อย ☐</p> <p>ข้าพเจ้ามีปัญหาในการทำภารกิจครุภกค์ที่ทำกับบ้านประจำปานกลาง ☐</p> <p>ข้าพเจ้ามีปัญหาในการทำภารกิจครุภกค์ที่ทำกับบ้านประจำอย่างมาก ☐</p> <p>ข้าพเจ้าทำภารกิจครุภกค์ที่ทำกับบ้านประจำไม่ได้ ☐</p> <p>การทำงานประจำวัน</p> <p>ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาในการทำงานที่ต้องนั่งนานๆ ท้องนานเป็นวัน ภัยกรรมในครอบครัว หรือภัยกรรมภายนอก ☐</p> <p>ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาในการทำงานที่ต้องนั่งนานๆ ☐</p> <p>ข้าพเจ้ามีปัญหาในการทำงานที่ต้องนั่งนานๆเล็กน้อย ☐</p> <p>ข้าพเจ้ามีปัญหาในการทำงานที่ต้องนั่งนานๆปานกลาง ☐</p> <p>ข้าพเจ้ามีปัญหาในการทำงานที่ต้องนั่งนานๆอย่างมาก ☐</p> <p>ข้าพเจ้าไม่สามารถนั่งนานๆ หรือทำงานที่ต้องนั่งนานๆได้ ☐</p> <p>การทำงานประจำวัน</p> <p>ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาในการทำงานที่ต้องนั่งนานๆ ☐</p> <p>ข้าพเจ้ามีปัญหาในการทำงานที่ต้องนั่งนานๆเล็กน้อย ☐</p> <p>ข้าพเจ้ามีปัญหาในการทำงานที่ต้องนั่งนานๆปานกลาง ☐</p> <p>ข้าพเจ้ามีปัญหาในการทำงานที่ต้องนั่งนานๆอย่างมาก ☐</p> <p>ข้าพเจ้าไม่สามารถนั่งนานๆ หรือทำงานที่ต้องนั่งนานๆได้ ☐</p> <p>ความเริ่บเกิดของความซึมเศร้า</p> <p>ข้าพเจ้าไม่รู้สึกว่าเกิดของความซึมเศร้า ☐</p> <p>ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเกิดของความซึมเศร้าเล็กน้อย ☐</p> <p>ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเกิดของความซึมเศร้าปานกลาง ☐</p> <p>ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเกิดของความซึมเศร้าอย่างมาก ☐</p> <p>ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเกิดของความซึมเศร้าอย่างมากที่สุด ☐</p>	<ul style="list-style-type: none"> • นาฬิกาบุราพของหกคนเป็นอย่างไรในวันนี้ • ผลลัพธุรากมีต่อช่องที่ 0 ถึง 100 • 100 หมายถึง อุรภกค์ที่สูง ความความคิดของหกคน 0 หมายถึง อุรภกค์ที่ต่ำ ความความคิดของหกคน • หกคู่ช่องทาง X บนผลเก็บต่อระบุว่าอุรภกค์ของหกคนในวันนี้สูงหรือต่ำกว่าปกติ • ผลลัพธ์ที่กรุณาใส่ค่าลงที่คุณได้ทักคู่ช่องทางตามที่ระบุไว้ในช่องด้านล่างนี้ <p style="text-align: center;">อุรภกค์ของหกคนในวันนี้ = ☐</p> <p style="text-align: right;">อุรภกค์ที่สูง ความความคิดของหกคน</p> <p style="text-align: right;">อุรภกค์ที่ต่ำ ความความคิดของหกคน</p>
---	--

ตัวอย่างแบบสอบถาม EQ-5D-5L ฉบับภาษาไทย

(ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ (EuroQol group) เป็นลายลักษณ์อักษรก่อนนำไปใช้)

การขออนุญาตใช้แบบสอบถาม EQ-5D-5L

แบบสอบถาม EQ-5D-5L ได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ มากกว่า 170 ภาษาทั่วโลก แต่ ลิขสิทธิ์ของแบบสอบถามยังคงเป็นของ EuroQol Group ดังนั้น การใช้งานแบบสอบถาม EQ-5D-5L จะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจาก EuroQol Group ก่อน ไม่เช่นนั้น จะถือว่าเป็นการละเมิด ลิขสิทธิ์

การขออนุญาตใช้แบบสอบถาม EQ-5D ทำได้โดยลงทะเบียนงานวิจัยที่เว็บไซต์ EuroQol group (<https://euroqol.org/>) ซึ่งไม่เสียค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียน และจะได้รับการตอบกลับทางอีเมลภายใน 5 วันทำการ ส่วนค่าใช้จ่ายในการใช้แบบสอบถามขึ้นกับการตัดสินใจของผู้บริหาร EuroQol Group โดยพิจารณาจากรายละเอียดงานวิจัยที่กรอกในแบบฟอร์มลงทะเบียน เช่น แหล่งทุน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ประเภทหน่วยงานที่ขอใช้ ฯลฯ โดยทั่วไปแล้ว หากหน่วยงานที่ขอใช้เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ไม่แสวงกำไร กลุ่มตัวอย่างน้อย ไม่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากบริษัทฯ มักจะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใช้แบบสอบถาม

การใช้แบบสอบถาม EQ-5D-5L^{5,6}

แบบสอบถาม EQ-5D-5L ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกประกอบด้วยคำถาม 5 ข้อ (หรือ 5 มิติสุขภาพ) แต่ละข้อให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมายถูกในช่องสี่เหลี่ยมที่ตรงกับสุขภาพของตนเอง ในวันที่ทำแบบสอบถามมากที่สุด คำตอบที่ได้ประกอบด้วยตัวเลข 5 ตัวเรียงตามมิติทางสุขภาพ โดยเลข 1 หมายถึงไม่มีปัญหา เลข 2 หมายถึงมีปัญหาเล็กน้อย เลข 3 หมายถึงมีปัญหาปานกลาง เลข 4 หมายถึงมีปัญหามาก เลข 5 หมายถึงไม่สามารถทำกิจกรรมนั้นได้หรือมีปัญหามากที่สุด ดังต่อไปนี้

การเคลื่อนไหว		
ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาในการเดิน	☐	
ข้าพเจ้ามีปัญหาในการเดินเล็กน้อย	☒	2
ข้าพเจ้ามีปัญหาในการเดินปานกลาง	☐	
ข้าพเจ้ามีปัญหาในการเดินอย่างมาก	☐	
ข้าพเจ้าเดินไม่ได้	☐	
การดูแลตนเอง		
ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาในการอาบน้ำ หรือใส่เสื้อผ้าด้วยตนเอง	☒	1
ข้าพเจ้ามีปัญหาในการอาบน้ำ หรือใส่เสื้อผ้าด้วยตนเองเล็กน้อย	☐	
ข้าพเจ้ามีปัญหาในการอาบน้ำ หรือใส่เสื้อผ้าด้วยตนเองปานกลาง	☐	
ข้าพเจ้ามีปัญหาในการอาบน้ำ หรือใส่เสื้อผ้าด้วยตนเองอย่างมาก	☐	
ข้าพเจ้าอาบน้ำ หรือใส่เสื้อผ้าด้วยตนเองไม่ได้	☐	
กิจกรรมที่ทำเป็นประจำ (เช่น ทำงาน, เรียนหนังสือ, ทำงานบ้าน, กิจกรรมในครอบครัว หรือกิจกรรมยามว่าง)		
ข้าพเจ้าไม่มีปัญหาในการทำกิจกรรมที่ทำเป็นประจำ	☐	
ข้าพเจ้ามีปัญหาในการทำกิจกรรมที่ทำเป็นประจำเล็กน้อย	☒	2
ข้าพเจ้ามีปัญหาในการทำกิจกรรมที่ทำเป็นประจำปานกลาง	☐	
ข้าพเจ้ามีปัญหาในการทำกิจกรรมที่ทำเป็นประจำอย่างมาก	☐	
ข้าพเจ้าทำกิจกรรมที่ทำเป็นประจำไม่ได้	☐	

อาการเจ็บปวด/อาการไม่สบายตัว	
ข้าพเจ้าไม่มีอาการเจ็บปวดหรืออาการไม่สบายตัว	☐
ข้าพเจ้ามีอาการเจ็บปวดหรืออาการไม่สบายตัวเล็กน้อย	☐
ข้าพเจ้ามีอาการเจ็บปวดหรืออาการไม่สบายตัวปานกลาง	☒ 3
ข้าพเจ้ามีอาการเจ็บปวดหรืออาการไม่สบายตัวอย่างมาก	☐
ข้าพเจ้ามีอาการเจ็บปวดหรืออาการไม่สบายตัวอย่างมากที่สุด	☐
ความวิตกกังวล/ความซึมเศร้า	
ข้าพเจ้าไม่รู้สึกวิตกกังวลหรือซึมเศร้า	☐
ข้าพเจ้ารู้สึกวิตกกังวลหรือซึมเศร้าเล็กน้อย	☐
ข้าพเจ้ารู้สึกวิตกกังวลหรือซึมเศร้าปานกลาง	☐
ข้าพเจ้ารู้สึกวิตกกังวลหรือซึมเศร้าอย่างมาก	☐
ข้าพเจ้ารู้สึกวิตกกังวลหรือซึมเศร้าอย่างมากที่สุด	☒ 5

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานะสุขภาพ 21235 ได้แก่

- มีปัญหาในการเดินเล็กน้อย
- ไม่มีปัญหาในการอาบน้ำ หรือใส่เสื้อผ้าด้วยตนเอง
- มีปัญหาในการทำกิจกรรมที่ทำเป็นประจำเล็กน้อย
- มีอาการเจ็บปวดหรืออาการไม่สบายตัวปานกลาง
- รู้สึกวิตกกังวลหรือซึมเศร้าอย่างมากที่สุด

สถานะสุขภาพดังกล่าวบ่งบอกว่าเป็นคำบรรยาย ให้นำสถานะสุขภาพนี้ไปคำนวณ
คะแนนอรรถประโยชน์ ตามหัวข้อถัดไป

ส่วนที่สองของแบบสอบถาม EQ-5D-5L เป็นการวัดสุขภาพทางตรงด้วยสเกลที่มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 100 โดย 0 หมายถึงสุขภาพที่แย่ที่สุด 100 หมายถึงสุขภาพที่ดีที่สุด โดยให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย
กากราลงบนสเกลเพื่อบอกว่าตนอยู่ในระดับใดที่ทำแบบสอบถาม คำตอบที่ได้ในส่วนนี้สะท้อน
ถึงความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อสภาวะสุขภาพตนเอง แต่ไม่ได้นำไปใช้ในการคำนวณคะแนน
อรรถประโยชน์

การแปลงสถานะสุขภาพที่ได้จาก EQ-5D-5L ให้เป็นคะแนนอรรถประโยชน์⁷

ค่าอรรถประโยชน์ (utility) เป็นค่าที่แสดงถึงความพึงพอใจของบุคคลต่อสภาวะสุขภาพของ
ตนเอง มีค่าที่เป็นไปได้ตั้งแต่ -1 ถึง 1 โดย 1 หมายถึงสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ที่สุด 0 หมายถึงสุขภาพที่
แย่ที่สุดหรือเสียชีวิต ส่วนค่าอรรถประโยชน์ที่ติดลบหมายถึงสภาวะที่แย่กว่าตาย (worse than dead)
คะแนนอรรถประโยชน์ของแบบสอบถาม EQ-5D-5L คำนวณจากสภาวะสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ (ได้แก่
1) หักลบด้วยค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละมิติทางสุขภาพทั้ง 5 ด้าน

ค่าสัมประสิทธิ์สำหรับคำนวณคะแนนอรรถประโยชน์ของแบบสอบถาม EQ-5D-5L ฉบับภาษาไทย⁷

มิติทางสุขภาพ	ระดับความรุนแรง				
	ไม่มีปัญหา	มีปัญหาเล็กน้อย	มีปัญหาปานกลาง	มีปัญหามาก	มีปัญหามากที่สุด
		1	2	3	4
การเคลื่อนไหว	0	0.056	0.114	0.231	0.307
การดูแลตนเอง	0	0.033	0.108	0.225	0.254
กิจกรรมที่ทำเป็นประจำ	0	0.043	0.075	0.165	0.207
อาการเจ็บปวด/อาการไม่สบายตัว	0	0.040	0.068	0.233	0.266
ความวิตกกังวล/ความซึมเศร้า	0	0.032	0.097	0.202	0.249

ตัวอย่างการคำนวณ

$$\begin{aligned}
 \text{คะแนนอรรถประโยชน์ของสถานะสุขภาพ } 21235 &= 1 - \text{ค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละมิติทางสุขภาพ} \\
 &= 1 - 0.056 - 0 - 0.043 - 0.068 - 0.249 \\
 &= 0.584
 \end{aligned}$$

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพได้จัดทำโปรแกรมช่วยคำนวณคะแนนอรรถประโยชน์โดยใช้โปรแกรมเอ็กเซล สามารถใช้คำนวณคะแนนอรรถประโยชน์ของกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากได้ ดาวน์โหลดได้ฟรีที่ <http://www.hitap.net/documents/89762> การใช้ค่าสัมประสิทธิ์ตามตารางข้างต้น ขอให้อ้างอิง **Pattanaphesaj J. Health-related quality of life measure (EQ-5D-5L): measurement property testing and its preference-based score in Thai population [Doctoral dissertation]: Mahidol University; 2014.**

ข้อควรระวัง

แบบสอบถาม EQ-5D เป็นแบบสอบถามคุณภาพชีวิตแบบทั่วไป ไม่จำเพาะเฉพาะเจาะจงกับโรคใดโรคหนึ่ง จึงอาจไม่เหมาะสมกับผู้ป่วยบางสภาวะ เช่น โรคทางทันตกรรม โรคทางการมองเห็น ฯลฯ ดังนั้น นักวิจัยควรใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาว่า มิติทางสุขภาพทั้ง 5 ด้านนั้นสามารถสะท้อนคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้ป่วยที่ทำการศึกษาหรือไม่ หากพบว่าแบบสอบถาม EQ-5D ไม่เหมาะสม ควรพิจารณาใช้แบบสอบถามคุณภาพชีวิตแบบอื่นแทน เช่น แบบสอบถามเฉพาะโรค แบบสอบถามคุณภาพชีวิตแบบทั่วไปแบบอื่น (เช่น SF-36, WHOQOL)

สรุป

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพเป็นผลลัพธ์ด้านสุขภาพในมุมมองผู้ป่วยหรือผู้รับบริการ สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดในการรักษาโรค หรือผลการดำเนินโครงการด้านสุขภาพต่างๆ ได้ การประเมินคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพทำได้โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งควรเลือกใช้ตามความเหมาะสม

แบบสอบถาม EQ-5D-5L เป็นเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพแบบทั่วไปที่ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว ประกอบด้วยคำถatement 5 ข้อ และคำตอบแบบตัวเลือก 5 ข้อ ตอบด้วยตนเองได้โดยใช้เวลาไม่กี่นาที สามารถใช้ประเมินคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยในโรงพยาบาล งานวิจัยทางคลินิก การประเมินความคุ้มค่าทางการแพทย์ รวมถึงการติดตามคุณภาพชีวิตของประชากรทั่วไป ข้อดีของการใช้แบบสอบถามแบบทั่วไปคือสามารถใช้เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ป่วยต่างโรคกันได้ หรือใช้เปรียบเทียบผลลัพธ์ทางสุขภาพระหว่างโครงการต่างๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- WHOQOL Group. The development of the World Health Organization Quality of Life assessment instrument (the WHOQOL). In: J O, W K, editors. Quality of life assessment : international perspectives. Berlin: Springer-Verlag; 1994. p. 41-60.
- Feeley D. A utility approach to the assessment of health-related quality of life. Med Care. 2000 Sep;38(9 Suppl):II151-4.
- อุษา ฉายเกล็ดแก้ว, ยศ ตีระวัฒนาณรงค์, สิริพร คงพิทยาชัย, เนติ สุขสมบูรณ์. คู่มือการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพสำหรับประเทศไทย. นนทบุรี: เดอะกราฟิกซิสเต็มส์; 2552.
- Sakthong P. Health-related quality of life. Thai Pharm Health Sci J. 2007;2(3):327-37.
- Williams A. The EuroQol Instrument. In: KIND P, BROOKS R, RABIN R, editors. EQ-5D concepts and methods : a developmental history. Dordrecht: Springer; 2005. p. 1-17.
- มนทรัตน์ ถาวรเจริญทรัพย์. การวัดค่าอรรถประโยชน์. ใน อุษา ฉายเกล็ดแก้ว, ยศ ตีระวัฒนาณรงค์, บรรณาธิการ. คู่มือการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพสำหรับประเทศไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556. โรงพยาบาลรามคำแหง พี.พี.2557. หน้า 74-85.
- Pattanaphesaj J. Health-related quality of life measure (EQ-5D-5L): measurement property testing and its preference-based score in Thai population [Doctoral dissertation]: Mahidol University; 2014.
- Two R, Verjee-Lorenz A, Clayson D, Dalal M, Grotzinger K, Younossi ZM. A methodology for successfully producing global translations of patient reported outcome measures for use in multiple countries. Value Health. 2010;13(1):128-31.
- EuroQol group. Translation process [cited 1 Oct 2017]. Available from: <https://euroqol.org/support/translation-process/>